

14 Σεπτεμβρίου 2013

Η Ύψωσις του Τιμίου Σταυρού

/ Ορθόδοξη πίστη

Σήμερα η Εκκλησία εορτάζει την παγκόσμια ύψωση του τιμίου και ζωοποιού Σταυρού. Η εορτή είναι αρχαιότατη και μια από τις Δεσποτικές εορτές, τις εορτές δηλαδή τις αφιερωμένες στο Δεσπότη Χριστό. Η εορτή συνδέεται με μεγάλα ιστορικά γεγονότα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, γι' αυτό έχει πανηγυρικό χαρακτήρα. Συγχρόνως όμως αναφέρεται στη σταύρωση και το θάνατο του Κυρίου, γι' αυτό και τιμάται με αυστηρή νηστεία, όπως η Μεγάλη Παρασκευή. Το Ευαγγέλιο, που διαβάζεται στη θεία Λειτουργία, είναι το ίδιο που διαβάζεται και τη Μεγ. Παρασκευή. Μέχρι πριν λίγα χρόνια η εορτή της Υψώσεως του τιμίου Σταυρού ήταν ημέρα γενικής αργίας, αλλά μετά τον πόλεμο οι εργάσιμες ημέρες της εβδομάδος, ενώ από έξη έγιναν πέντε, η εορτή του Σταυρού είναι εργάσιμη ημέρα.

Το 326, ένα χρόνο μετά την πρώτη οικουμενική Σύνοδο, η αγία Ελένη πήγε στα Ιεροσόλυμα, να προσκυνήσει τους αγίους τόπους και να ευχαριστήσει το Θεό, για τις νίκες και τις θριαμβευτικές επιτυχίες του παιδιού της και πρώτου χριστιανού αυτοκράτορα Κωνσταντίνου. Τότε έκτισε διάφορους ναούς, όπως στο όρος των Ελαιών και στο σπήλαιο της Βηθλεέμ. Με διαταγή του Κωνσταντίνου ανέλαβε να κτίσει μεγάλο ναό στο λόφο του Γολγοθά, εκεί που σταυρώθηκε ο Ιησούς Χριστός. Εκεί, πριν από διακόσια χρόνια, ο αυτοκράτορας Αδριανός, για να εμποδίσει τους χριστιανούς να προσκυνούν τον άγιο τόπο, είχε ανεγείρει ναό αφιερωμένο στην Αφροδίτη. Η αγία Ελένη κατεδάφισε τον ειδωλολατρικό ναό, ξεκαθάρισε τον τόπο, εξακρίβωσε τη θέση που σταυρώθηκε ο Κύριος και βρήκε τον τίμιο Σταυρό.

Η είδηση ότι βρέθηκε ο τίμιος Σταυρός διαδόθηκε σ' όλο τον τότε χριστιανικό κόσμο. Έτρεξαν λοιπόν όλοι, και μάλιστα οι πιστοί της Παλαιστίνης, για να προσκυνήσουν το τίμιο ξύλο. Όταν περατώθηκε ο ναός της Αναστάσεως, που έκτισε η αγία Ελένη επάνω στο λόφο του Γολγοθά, στις 14 Σεπτεμβρίου του 336 έγιναν επίσημα και με κάθε λαμπρότητα τα εγκαίνια. Τότε ο Πατριάρχης των Ιεροσολύμων Μακάριος, επειδή το πλήθος του λαού ήταν πολύ, για να δουν όλοι και να προσκυνήσουν, ανέβηκε στον άμβωνα, που ήταν στη μέση του ναού και ύψωσε τον τίμιο Σταυρό. Οι πιστοί προσκυνούσαν, κάνοντας το σταυρό τους κι έλεγαν «Κύριε, ελέησον». Αυτή λοιπόν την ύψωση του τιμίου Σταυρού εορτάζει σήμερα η Εκκλησία και υψώνει τον τίμιο Σταυρό στη μέση τού ναού.

Ύστερ' από 280 περίπου χρόνια, το 614, οι Πέρσες κυρίευσαν τα Ιεροσόλυμα, έκαναν μεγάλες καταστροφές, πήραν αιχμάλωτο τον Πατριάρχη Ζαχαρία και μαζί τη μεγάλη ασημένια λειψανοθήκη, στην οποία η αγία Ελένη είχε φυλάξει τον τίμιο Σταυρό. Ο αυτοκράτορας Ηράκλειος, ύστερ' από 14 χρόνια, έκαμε εκστρατεία, έφτασε νικητής ως την πρωτεύουσα της Περσίας, ελευθέρωσε τους αιχμαλώτους χριστιανούς, πήρε τον τίμιο Σταυρό και τον Πατριάρχη Ζαχαρία και γύρισε στην

Κωνσταντινούπολη. Από εκεί κατέβηκε στα Ιεροσόλυμα, έβγαλε το βασιλικό στέμμα και ανυπόδητος, σηκώνοντας το κιβώτιο με το τίμιο Ξύλο το έφερε στο Γολγοθά. Εκεί, πάλι στις 14 Σεπτεμβρίου και στο ναό της Αναστάσεως, ο Πατριάρχης Ζαχαρίας ύψωσε στον άμβωνα τον Σταυρό κι ο λαός έψαλλε «Σώσον, Κύριε, τον λαόν σου...».

Η ανεύρεση του τιμίου Σταύρου από την αγία Ελένη και η δεύτερη ύψωση του στον άμβωνα από τον Πατριάρχη Ζαχαρία συνοδεύονται με δυό θαύματα. Το πρώτο θαύμα είναι η θεραπεία μιας ετοιμοθάνατης γυναίκας. Η αγία Ελένη βρήκε τρεις σταυρούς· οι άλλοι δύο ήσαν των δύο ληστών. Γεννήθηκε λοιπόν απορία ποιος ήταν ο Σταυρός του Κυρίου. Εκεί κοντά βέβαια βρέθηκε η επιγραφή του Πιλάτου «Ιησούς ο Ναζωραίος ο Βασιλεύς των Ιουδαίων», αλλά ο Πατριάρχης Μακάριος άγγιξε την ετοιμοθάνατη γυναίκα με το τίμιο Ξύλο κι η άρρωστη αμέσως έγινε καλά. Το δεύτερο θαύμα είναι ότι, ανεβαίνοντας με το τίμιο Ξύλο προς το Γολγοθά, ο αυτοκράτορας Ηράκλειος σταμάτησε και δεν μπορούσε να προχωρήσει. Τότε ο Πατριάρχης Ζαχαρίας του είπε κι έβγαλε το βασιλικό στέμμα και τα υποδήματα του. Κι αμέσως ξεκίνησε.

(† Επισκόπου Διονυσίου Λ. Ψαριανού, *Εικόνες Έμψυχοι*, Εκδ. Αποστ. Διακονίας, σ. 267-269).